

Şuşa! Dillər əzbəri olan bu gözəl şəhərimizin adını dilimizə gətirəndə dahi bəstəkarımız Üzeyir Hacıbəylinin bir-birindən gözəl musiqilərini eşidirik. Şuşa deyəndə, qulaqlarmızda Bülbülün bənzərsiz səsi əks-səda verir. Şuşa deyəndə, gözlərimiz önündə Molla Pənah Vaqifin, Xurşudbanu Natəvanın, Mir Möhsün Nəvvabın, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin, Əhməd bəy Ağaoğlunun və onlarla, yüz-lərlə sənətkarların, dahi insanların çöhrələri canlanır.

Şəhərlər şəhəri, Şuşa! İllərdən bəri Qarabağın üzük qaşı olan gözəl Şuşamızın adını çəkəndə ürəyimizi kə-dər, gözlərimizi yaş, könlü-müzü duman bürüyürdü. İyirmi səkkiz ildən çox idi ki, Şuşaya gedən yolları erməni işğalçıları üzümüzə bağ-lamışdılar. Uzun illər idi ki, doğma yurdumuzun həsrətini çəkə-çəkə qalmışdıq. Bu həsrətin, bu intizarın nə vaxt bitəcəyini kimse bilmirdi. Şuşasız qaldığımız gün-lərdə də biz Şuşanı unut-mur, hər gün, hər an onu xatırlayırdıq. Şuşanın göz-əlliyini vəsf edən mahnıla-ra qulaq asa-asa için-için sızıldayırdıq, için-için yanır-dıq. Şuşa bizim and yerimiz idi. And yerini unutmaq mı olar?! İnsanlar Qarabağ dər-di ilə, Şuşa dər-di ilə ya-şayırdılar. Dərd böyüdükcə sanki, Şuşa da təsəvvür-ümüzdə böyüyüb gözəlləşir-di. Şuşa bizim qaysaq bağ-lamayan, sağalmayan yara-mız idi.

Bu gözəldən gözəl olan şəhərimizə sahib çıxmış erməni vandalları buradakı tarixi abidələrimizi dağıdıb yerlə-yeksan edirdilər. Dağıtmadıqlarının da ora-burasına əl gəzdirib özünü kü-ləşdirirdilər. Əzizlərimizin uyduqları məzarlıqları trak-torların qabağına verib vəh-şicəsinə dağıdırdılar. Bu yer-lərin tarixini saxtalaşdırırdılar, müxtəlif donlar geyindirib erməniləşdirirdilər. Göylərə baş çəkən dağların əyninə biçilmiş yaşıl meşələrimizi qırıb xarici ölkələrə satırdılar. Bir sözlə, təkə Şuşada deyil, işğal etdikləri bütün ərazilərimizdə, bütün yeraltı və yerüstü sərvətlərimizi barbarcasına dağıdıb mə-nimsəyirdilər. İşğal etdikləri rayonlarımızı Ermənistanla birləşdirən yeni yollar çəkirdilər.

Hər il Şuşanın işğal gün-lərini ürək ağrısı ilə, göz yaşı ilə yad edirdik. Tədbirlərdə şuşalı günlər xatırlanırdı, ötən illərin xatirələri ard-arda çözələnb dilə gəlirdi. Həsret yüklü xatirələr birləşib qoşa-laşaraq ömrün arxada qalan illərinə bağlanardı. Xatirələr qanadlanıb ömrün yaşanmış illərinə baş vururdu. Gün-lər birində Şuşanın işğaldan azad ediləcəyini, intizara, həsrətə son qoyulacağını hamımız intizarla göz-ləyirdik. Üzlərdə, gözlərdə sual dolaşırdı: "Nə vaxt Şuşanı azad edəcəyik, nə vaxt Şuşaya qayıdacağıq?" Neçə il-lər idi ki, ürəyində Vətən eş-qi olan insanlar bu suala cavab axtarırdı, cavab göz-ləyirdi. İllər isə Şuşasız ötüb keçirdi. Şuşanı azad edəcək

Ovqat

**“Əziz Şuşa,
sən azadsan!
Əziz Şuşa,
biz qayıtmışıq!”**

qüvvə gündən-günə güclənən Azərbaycan Ordusu idi. Xalq ümidini getdikcə qüdrətlənən ordusuna, əsgərinə dikmişdi. Ordu mütləq xalqın ümidini doğrultmalıydı.

Qəhrəmanlıq tariximizə böyük həflərlə yazılmış 2016-cı ilin Aprel döyüşləri ordumuzun gücünü, qüdrətini bütün dünyaya göstərdi. Həmin günlərdə böyük strateji əhəmiyyətə malik olan Lələtəpə yüksəkliyi işğalçı-lardan azad edildi. Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndinin sakinləri doğma ocaqlarına qayıtdılar. Burada həyat yavaş-yavaş əv-velki axarına düşdü. Cocuq Mərcanlıdan başlanan yol Şuşada, Xankədidə tamamlanmalıydı. Tamamlandı da!

Sentyabrın 27-dən baş-lanan əks-həmlə əməliyyat-larında müzəffər Azərbaycan Ordusunun zabit və əs-gərləri döyüşlərdə böyük hünər və rəşadət göstə-rək düşməni məğlubiyyətə uğradır, şəhər və kəndlə-rimizi bir-birinin ardınca erməni qəsbkarlarından azad edirlər. Bu gün üçrəngli bayrağımız Cəbrayıldə, Füzulidə, Zəngilanda və Qubadlıda dalğalanır. Vətən müharibəsinin 42-ci günü isə qapımızı daha bir möhtəşəm xəbər döydü. Bū xə-

bər ürəyimizi açdı, könlü-müzü şadlandırdı, qəlbimizi telləndirdi, gözlərimizi nəm-ləndirdi, baxışlarımızda sevinc parladi, buludlar toq-quşdu, ildırımlar çaxdı, göy-lər gurladı.

Noyabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezi-denti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əli-yev növbəti dəfə xalqa müraciət etdi. Əvvəlki günlərdəkindən fərqli olaraq Ali Baş Komandan bu dəfə hərbi geyimdə idi. Xalqa da müraciəti Şəhidlər xiyabanından edirdi. Ölkəmizin başçısı müraciətində xalqa xoş müjdə verərək bildirdi ki, müzəffər Azərbaycan Ordusu Qarabağın tacı, musiqi beşiyimiz olan qə-dim və doğma şəhərimizi, gözəldən gözəl Şuşamızı erməni işğalçılarından azad edib. Bu xəbər ildırım kimi göylərdə çaxdı, leysan ya-gışları kimi yağdı. Eşitdiyi şad xəbərin sevincini bir-biri ilə bölüşmək üçün xalq küçələrə axışdı. Hamı əl-lərində qardaş Türkiyənin və ölkəmizin bayraqlarını tuta-raq küçə boyu addımlayır, Ali Baş Komandanı, Azər-baycan Ordusunu alqışla-yırdı. Alqış-alqışa, sevinc-sevincə qarışmışdı. İllərdən bəri bu xoş xəbəri göz-ləyən xalq sevinc içindəydi. Küçə-

yə çıxanların içində bir əlində əsa, bir əlində bayrağı-mızı tutmuş bir qoca da, əy-ləşdiyi əlil arabasından Azərbaycanın və Türkiyənin bayraqlarını asmış orta yaşlı bir insan da, körpələr də Şəhidlər xiyabanına tə-ləsirdi. Hamı bu sevincli an-ları onlara yaşatdığına görə Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə müzəffər Azərbaycan Ordu-suna minnətdarlıq edirdi.

Şanlı Azərbaycan Ordu-sunun zabit və əsgərləri əks-həmlə əməliyyatlarında böyük hünər və qəhrəman-lıq göstərərək Şuşa şəhəri-ni işğaldan azad etmişdi. Başqa şəhər və rayonları-mız kimi, Şuşanın da qəsb-nə son qoyulmuşdu. İşğal-dan azad edilmiş Şuşa doğ-ma sakinlərinə qovuşmuş-du. Nə böyük səadət, nə böyük hünər, nə böyük qə-ləbə. İftixar və qürur dolu anlar bir-birini əvəz edirdi. Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti qəhrəmanlıq və igidliyi ilə mümkünsüzü mümkün etmişdi. Azər-baycan əsgəri rəşadəti və cə-sarəti ilə şərəfli bir tarix yaz-mışdı. Elə bir tarix ki, oxu-duqca tamamlanmaz, yaz-dıqca bitməz. 42 günlük dö-yüş 28 illik həsrətə son qoy-muşdu. Şuşanın başının üstündəki qara buludlar da-ğıldılmışdı. Bu gün üçrəngli bayrağımız Şuşada dalğa lanır.

Bəli, artıq Şuşa işğaldan azad edilib. Ali Baş Komandan müraciətində böyük fəxrle "Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik!", - dedi. İndi bu gözəl şəhərdə yalnız və yalnız Azərbaycan Ordusunun addım səsləri eşidilir. Bir müddətdən sonra Şuşaya dönüş başlayacaq. Bütün bunları fikirləş-dikcə iftixar və qürur dolu bu anlarda dilimdən və do-daqlarımdan asta-asta bu pıçıltılar qopur: "Qoynuna qayıdırıq, Şuşa! Gəlirik səni qoxulamağa, Xarıbülbül. Dönürük gözəlliyinə tamaşa etməyə, Topxana! Qayıdırıq suyundan içməyə, İsa bulağı! Gəlirik çöllərinde at çapmağa, yarışlar keçirmə-yə, Cıdır düzü!"

Şuşanı erməni qəsbkar-larından azad edən hərbi-çilərimiz elə ilk günlərdən şə-hərdə təmizlik işləri apar-mağa başladılar. İlk olaraq Gövhər ağa məscidi ermə-nilərin zibillərindən təmiz-ləndi. 28 ildən sonra məs-ciddə ilk azan verildi, na-maz qılındı. Sonra isə məs-cidə işıq çəkildi, ətraf nura boyandı. Günlər arxada qaldıqca Şuşa şəhəri daha da abadlaşacaq, daha da gözəlləşəcək. Cıdır düzün-dən, İsa bulağından, Şuşa torpağından "Qarabağ şikəstəsi" eşidiləcək. Bu şə-hərdən köçkün düşmüş insanlar doğma ocaqlarına qayıdacaqlar.

**Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan Ordusu"**